



T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 16 Kasım 2021

Sayı : 1956

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milli Eğitim Temel Kanunu ve Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.


Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili


Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili


Engin ÖZKOÇ
Sakarya Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe	
Esas Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor	
Tarih: 18 Kasım 2021		Esas No: 2/3956



TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİGİ
17 Kasım 2021
Numara:

17 Kasım 2021
914509

GEREKÇE

30.06.2004 tarih ve 5204 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun ile öğretmenlik mesleği; adaylık döneminden sonra öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olmak üzere üç kariyer basamağına ayrılmıştır. Söz konusu Kanunla toplam serbest öğretmen kadro sayısı içinde başöğretmen oranı %10, uzman öğretmen oranı ise %20 olarak belirlenmiştir. Öğretmenler, Uzman Öğretmenlerden yaklaşık 315 TL, Başöğretmenlerden ise yaklaşık 635 TL daha düşük ücret almaktadır.

Bu değişikliğe dayalı olarak hazırlanan Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliğinde kariyer basamaklarında yükselme sınavına, meslekte 7 yıl hizmeti olanların uzman öğretmenlik için, uzman öğretmenlikte 6 yılını dolduranların da başöğretmenlik için başvuru yapmalarına olanak sağlanmıştır. Sınav sonucunda 60 puan alanlar başarılı sayılmış ve mevcut öğretmen kadrosunun yüzde 20'si kadar öğretmenin unvanı, uzman öğretmen olarak değiştirilmiştir. Buna dayalı olarak; 2006 yılında 83 bin 350 uzman öğretmen ve 100 başöğretmen unvanı, sınav sonucuna göre toplamda 83 bin 450 öğretmene verilmiştir. Sonraki süreçte ikinci bir sınav yapılmamıştır.

Türkiye'nin de imzaladığı ILO-UNESCO Ortak Belgesi olan Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesi 146 maddeden oluşmaktadır. Bu belge; öğretmenlerin salt okul içinde değil toplum içinde de yerine getirdikleri işlevlerin taşıdığı önemi uluslararası düzeyde belgeleyen, öğretmenlerin tüm sorunlarını ele alan ve durumlarını tüm ayrıntıları ile düzenleyen bir belgedir. Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesinin benimsenen ortak ilkelerinde; öğretmenliğin uzmanlık isteyen bir meslek olduğu, öğretmen adaylarının yetenekli kişilerden seçilmiş olması gerektiği, öğretmen adaylarının özendirilmesi, nitelikli ve uygulamalı iyi bir eğitimden geçirilmesi, öğretmenlerin sürekli meslek içi eğitimden geçirilmesi, öğretmenlerin toplu sözleşmeli yaptırımlı sendika hakkına kavuşması, eğitim örgütleri aracılığıyla eğitim işlerinde ve eğitim yönetiminde söz sahibi olması ve öğretmen örgütlerinin dünya öğretmen örgütleriyle dayanışma içinde olmasının sağlanması gerekli olduğu vurgulanmıştır.

UNESCO'nun 1996 yılında yapmış olduğu "Öğretmen Eğitimi Konferansı"nda da öğretmenlerin değişen koşullarla karşı karşıya kaldıkları sorunların çözümü ve alınacak önerilerin neler olacağına ilişkin temel olgulara işaret edilmiştir. UNESCO'nun bu toplantısında eğitimsel değişikliklerin öğretmenlere yeni yükler getirdiği kabul edilerek ve bu değişikliklere uyum sağlayabilmek için yeni yaklaşım tarzına gerek duyulduğunu belirtmektedir. Bu yeni yaklaşım kendi içinde üç temel ilkeyi barındırmaktadır. Konferansta kabul edilen diğer ilkeleri destekleyici ilke; öğretmenlerin toplumdan uzak bireyler olmadıkları için onları kurumlar ve ekip çalışmasının bir üyesi olarak çalışacak uzmanlar olarak görmek gerektiğidir.

Türkiye, imzaladığı söz konusu ILO-UNESCO Ortak Belgesinde kabul edilen tavsiye kararı ile uluslararası konferanslarda kabul edilen ilkeler doğrultusunda 14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'yla öğretmenliğin özel bir uzmanlık mesleği olduğunu önceden yasallaştırmıştır. Bu Kanunun 43 üncü maddesinde öğretmenlik, "...Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleği olarak tanımlanmıştır.



Devlet, öğretmenliğin gerektirdiği nitelikleri taşıdıklarını (eğitim ve öğretim alanında uzmanlık düzeyinde yetiştirildiklerini) saptadıklarını öğretmen olarak atamıştır. Bu duruma göre, şu anda görevde bulunan tüm öğretmenlerin “uzman” olduklarının kabul edilmesinde yasal zorunluluk vardır. Bunun anlamı, “uzmanlığın” tüm öğretmenler için “kazanılmış hak” olmasıdır.

Değişiklik yapılan Kanun maddeleri öğretmenliği derecelendirerek “kazanılmış hakların” ortadan kaldırılması sonucunu da beraberinde getirmektedir. Değiştirilen hükümlerin Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan “hukuk devleti” ilkesi ile bağdaştırılması mümkün değildir. Çünkü bir hukuk devletinde kazanılmış haklara da saygı duyulması esastır.

Anayasa Mahkemesinin 18.07.1995 tarihli ve E.1994/91, K.1995/34 sayılı kararında,

“Hukuk devleti, bütün işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu sayan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu temel hukuk ilkeleri ile Anayasanın bulunduğu bilinci olan devlettir. Devletin tüm işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygun olması anlayışı, kazanılmış haklara saygı duyulmasını da içermektedir. Ancak kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni yasadaki önce yürürlükte olan kurallara göre tüm sonuçlarıyla eylemli biçimde elde edilmiş olması gerekir” denilmiştir. 14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43 üncü maddesinde, öğretmenliğin özel bir uzmanlık mesleği olduğu önceden kurallaştırmış olduğundan 5204 sayılı Yasadan önce öğretmenler için “uzmanlık hakkı” tüm sonuçlarıyla eylemli bir biçimde elde edilmiştir.

Diğer taraftan, Türkiye’nin de imzaladığı 5 Ekim 1966 ILO-UNESCO Ortak Belgesi olan “Öğretmenlerin Statüsüne İlişkin Tavsiye Kararı”nda, öğretmenliğin uzmanlık isteyen bir meslek olduğu belirtilmiş olduğundan Türkiye bu konuda, uluslararası yükümlülük altına girmiştir. Şöyle ki; Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) Anayasasının 19 uncu maddesinin “Tavsiye Kararları Açısından Üye Ülkelerin Yükümlülükleri” başlığını taşıyan 6 ncı fıkrasının (b) bendinde; tavsiye kararı söz konusu olduğunda, “Üye ülkelerden her biri Konferans oturumunun kapanışından itibaren en fazla bir yıllık süre içerisinde veya istisnai koşullar nedeniyle bir yıllık süre içerisinde yapma olanağı olmadığı takdirde, mümkün olan en yakın sürede ve Konferans oturumunun kapanışından itibaren 18 ayı geçmeyecek şekilde Tavsiye Kararı’nı mevzuat haline getirmek veya başka türlü önlem almak üzere bu husustaki yetkili makam veya makamlara sunmayı üstlenir.” ifadesi yer almaktadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43 üncü maddesindeki, öğretmenliğin özel bir uzmanlık mesleği olduğuna ilişkin hüküm de Türkiye’nin üstlendiği söz konusu yükümlülüğünün bir gereğidir.

Anayasanın 90 ıncı maddesinde, “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir.” denildikten sonra, bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Anayasadaki bu düzenleme, kurallar hiyerarşisinde andlaşmaların ulusal yasalardan daha üstün olduğu görüşüne dayanak oluşturmuştur. Anayasaya aykırılığın



ileri sürülemediği için uluslararası andlaşmalar ulusal yasaların üstünde ve Anayasal normlara yakın konumda görülmüştür. Bu düşünce, uluslararası andlaşmalardan doğan yükümlülöklere de Anayasal bir üstünlük tanındığının öne sürölmesine yol açmış ve bu üstünlük “ahde vefa” ilkesinin bir gereğı olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenlik mesleğinin “aday öğretmen, uzman öğretmen, başöğretmen” şeklinde kariyer basamaklarına ayrılması ve bu kadrolarda bulunan öğretmenlere farklı ücret ödenmesi “eşit işe eşit ücret” politikasına da aykırılık içermektedir. Teklifimiz ile bu eşitsizlik ortadan kaldırılarak eşit işe eşit ücret ödenmesi sağlanacaktır.



MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Öğretmenlik mesleğinde oluşan kariyer basamaklarının kaldırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Öğretmenlik mesleğindeki kariyer basamakları nedeniyle ortaya çıkan ücret adaletsizliğinin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.



**MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNUNDA VE DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesinin "İl-Tazminatlar" kısmının "B- Eğitim, Öğretim Tazminatı" bölümünün birinci fıkrasındaki "%100 üne" ibaresi "%140 ına", "%95 ine" ibaresi "%125 ine", "%85 ine" ibaresi "%105 ine" olarak değiştirilmiş ve bölümün son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükmünü Cumhurbaşkanı yürütür.

